

UCHWAŁA NR XLI/297/14

RADY GMINY NAREW

z dnia 20 sierpnia 2014 roku

w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w Gminie Narew na lata 2014-2016”.

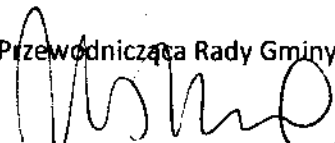
Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r. poz. 594, 645, 1318; z 2014r. poz. 379) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135, poz. 154, poz. 886, poz. 1650; z 2014r. poz. 619) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program wspierania rodziny w Gminie Narew na lata 2014-2016” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Narew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

mgr Ewa Urbanowicz

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

W GMINIE NAREW NA LATA 2014-2016

Opracowanie:
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi
przy współpracy Urzędu Gminy, instytucji i organizacji społecznych

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Wspieranie rodziny w Gminie Narew	5
2. Cele programu wspierania rodziny.....	10
3. Zadania gminy	12
4. Planowany budżet Programu wspierania rodziny.....	13
5. Ewaluacja.....	14

Wprowadzenie

Program Wspierania Rodziny w Gminie Narew na lata 2014-2016 opracowany został w oparciu o założenia Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.

Zapisy przytoczonej wyżej Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS).

GOPS działa w szczególności na podstawie:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.)
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.)
- oraz innych przepisów prawa materialnego, które dotyczą działań GOPS.

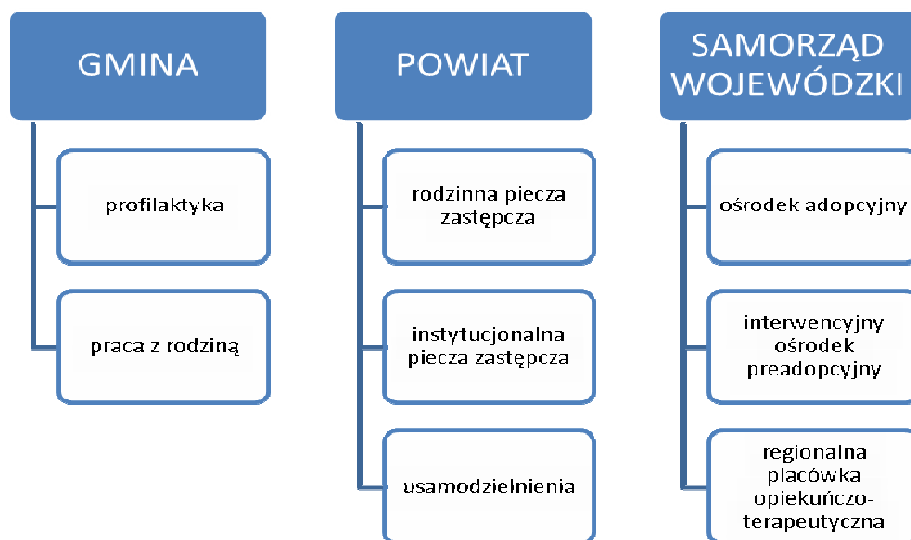
Program będzie uzupełnieniem zadań realizowanych na rzecz rodziny w gminie, a zapisanych w:

- Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022.
- Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Narew na lata 2012-2016.

Program uwzględnia lokalne uwarunkowania i nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej. Nadrzędnym ich celem jest wspieranie rodziny w jej opiekuńczo wychowawczej roli względem dzieci.

Rysunek 1. Organizacja pomocy dziecku i rodzinie

Rysunek 2. Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami

1. Wspieranie rodziny w Gminie Narew

Rodzina jest pierwszą i podstawową grupą społeczną człowieka, której stosunki nastawione są na wszechstronną realizację potrzeb jednostki opartą na kontaktach bezpośrednich. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, poznaje wartości społeczne. Jest to pierwsze środowisko wychowawcze, które wpływa na osobowość człowieka, na jego rozwój i dalsze życie. To właśnie w niej tworzą się określone normy regulujące zachowanie jej członków. O wartości rodziny jako środowiska wychowawczego decyduje jej jakość obejmująca wszystko to, co składa się na codzienne życie jej członków.

Rodzina pełni wiele funkcji, które mają na celu zaspokajanie potrzeb jej członków. Rodzice są najważniejszymi osobami w życiu dziecka. To na nich wzorują się mali członkowie rodziny.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których na pierwszy plan wysuwają się zjawiska patologiczne. To one czynią rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci i pozostałych członków rodziny. Problemy dotyczące współczesną rodzinę to: bezrobocie, alkoholizm i ubóstwo, wzrost agresji oraz przemoc wśród dzieci i młodzieży.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. W przypadku rodzin prawidłowo funkcjonujących, w których nie dochodzi do kryzysów istotną kwestią jest wspieranie jej w prawidłowym funkcjonowaniu i prowadzenie działań osłonowych, profilaktycznych. Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Do celów opracowania niniejszego Programu konieczne było dokonanie aktualnej oceny problemów i potrzeb rodzin zamieszkujących gminę. Oparto się o aktualne dane przygotowane na rzecz opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na przestrzeni lat 2005-2013 struktura demograficzna mieszkańców gminy ulegała zmianom i będzie zmieniać się nadal, co jest charakterystyczne dla całej populacji mieszkańców kraju. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin. Występuje znaczący spadek ilości dzieci w szkole i gimnazjum – około 30% na przestrzeni 7 ostatnich lat.

Praca z rodzinami naturalnymi prowadzona jest w Narwi przez:

- GOPS w Narwi,
- Punkt Konsultacyjny,
- PCPR w Hajnówce,
- PUP w Hajnówce,
- GKRPA w Narwi,
- Policję w Narwi,
- 4 świetlice,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny,
- Narwiański Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna, Filia Biblioteczna w Łosince, Filia Biblioteczna w Trześciance.

Ponadto przy Narwiańskim Ośrodku Kultury w 2013 roku funkcjonowały następujące zespoły:

- Zespół wokalny PERŁA
- Zespół wokalny ŚWIT
- Zespół wokalny DOMISOLKI
- Zespół taneczny JAZZ DANCE
- Zespół taneczny STEP BY STEP
- Teatr poezji i piosenki CARMINA
- Zespół muzyczny ART-PRONAR
- Zespół muzyczny NARVA
- Zespół muzyczny BE HAPPY
- Zespół wokalny RAMONKA
- Zespół wokalny HARMONÍ
- Zespół folklorystyczny PODLASZANKI
- Zespół wokalny TERCET RODZINNY Z MAKÓWKI
- Duet muzyczny MARIA CHILIMONIUK I JERZY DOMAŃ
- Drużyna juniorów piłki nożnej ISKRA

Stowarzyszenia i inne organizacje działające na rzecz rodziny:

- Związek Harcerstwa Polskiego,
- Koło PCK
- Klub Miłośników Przyrody,
- Trzy grupy nieformalne działające przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Narwi: *Twórczo Zakręcenie, Koło Przyjaciół Biblioteki, Pasjonaci Tradycji.*

Wszystkie wymienione osoby i instytucje działają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Rodzice i opiekunowie dzieci uczęszczających do przedszkola i szkół angażują się w wiele działań. W każdym oddziale jest powoływana Rada Rodziców.

Systematycznie wzrasta też liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, co przedstawia tabela. Świadczy to o wzroście ilości problemów społecznych. Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotokolowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. bezrobocie, alkoholizm, przemoc, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, długotrwała choroba). W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz asystenturę rodziny.

Tabela 1. Korzystający z pomocy społecznej (bez świadczeń rodzinnych)

Rok 2006		Rok 2009		Rok 2012	
Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach
207	711	230	629	239	552

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy

Przyczyny udzielania pomocy	Rok 2006		Rok 2009		Rok 2012	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Potrzeba ochrony macierzyństwa	13	58	37	208	27	145
W tym: Wielodzietność	2	11	33	192	25	140
Bezradność ogółem: w tym:	19	113	7	27	2	7
Rodziny niepełne	7	31	4	13	1	3
Rodziny wielodzietne	13	94	1	7	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi

Grupy te stanowią podstawowych odbiorców działań. Zadania GOPS – praca socjalna, projekty celowe oraz działania specjalistyczne (asystentura) będą kierowane więc do tychże rodzin i osób. Dzięki wsparciu rodziny niewiele dzieci jednak trafia do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

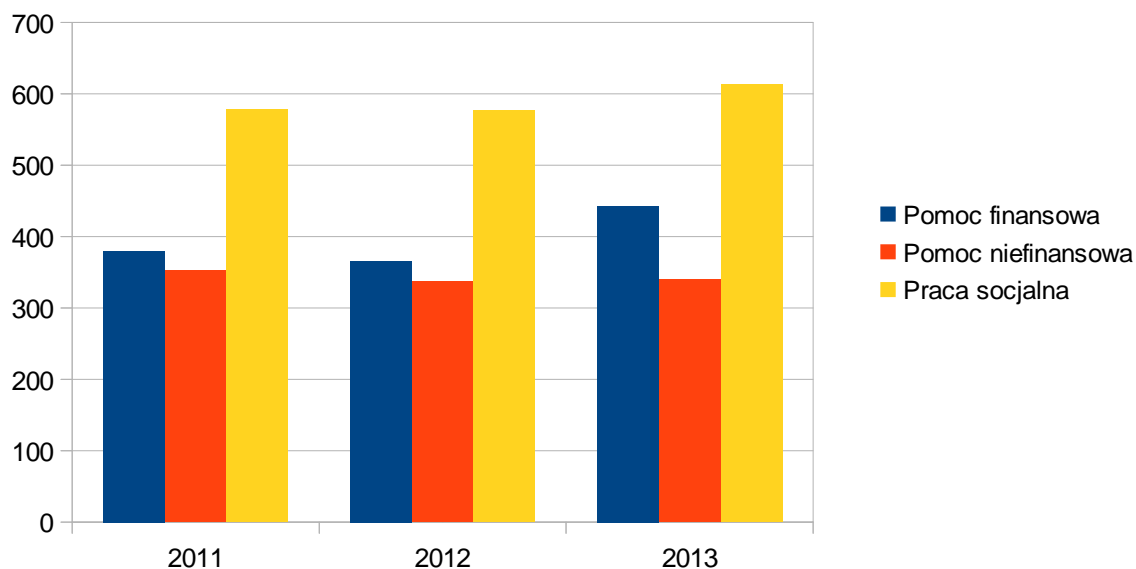
Tabela 3. Stan pieczy zastępczej w Gminie Narew

Wyszczególnienie	Rok 2006	Rok 2009	Rok 2012
Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo wychowawczych	1	2	0
Rodziny zastępcze	2	2	1
Dzieci zgłoszone do adopcji	0	2	0
Prowadzone programy edukacyjne, prewencyjne	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż udzielane przez pracowników ośrodka porady były najczęściej świadczoną formą pomocy. Na przestrzeni lat zauważalny jest niewielki, lecz systematyczny wzrost udzielanych porad przez pracowników socjalnych. Drugą w kolejności formą udzielanej pomocy były świadczenia pieniężne (zasiłki), a najmniej osób skorzystało z pomocy niepieniężnej (np. dożywianie w szkołach).

Wykres 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2011 – 2013 (liczba osób)

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi

Liczba usług poradnictwa specjalistycznego: 50

Liczba usług pracy socjalnej: 265

Liczba kontraktów socjalnych: 0

Z powyższych danych wynika, że pomoc była adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym. Osoby te bardzo często nie są w stanie zaspokoić sobie i swoim rodzinom podstawowych potrzeb życiowych i bytowych. Znaczną część grupy odbiorców pomocy społecznej stanowiła młodzież oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, którym dofinansowano obiady w szkołach i przedszkolach.

- 596 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2013, co stanowi 15,8% całej liczby mieszkańców gminy, liczba osób korzystających rośnie.
- Główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest bezrobocie, ubóstwo i niepełnosprawność.
- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz asystenturę rodziny.

Na podstawie posiadanych informacji diagnostycznych oraz wiedzy zespołu pracowników socjalnych zostały opracowane cel główny oraz cele szczegółowe zawarte w kolejnym rozdziale.

2. Cele programu wspierania rodziny

Celem głównym niniejszego programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie gminy Narew wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Cele szczegółowe programu wsparcia rodziny i kierunki działań:

1. Tworzenie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny

Kierunki działań:

- koordynowanie działań różnych instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny,
- wdrożenie systemu działań profilaktyczno-interwencyjnych obejmujących całą rodzinę,
- opracowanie i zorganizowanie systemu postępowania z rodziną zagrożoną umieszczeniem dziecka w placówce lub innej formie opieki zastępczej.

2. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny

Kierunki działań:

- tworzenie rejestru dzieci zagrożonych umieszczeniem w zastępczych formach opieki,
- umożliwienie rodzinom wymagających wsparcia łatwego dostępu do specjalistów,
- pozyskanie wolontariatu w celu wyrównania deficytu rodziny,
- pomoc metodyczna dla osób pracujących z rodziną dysfunkcyjną.

3. Rozwijanie umiejętności rodzicielskich

Kierunki działań:

- tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie rodzinom łatwego dostępu do specjalistów.

4. Wspomaganie funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Kierunki działań:

- prowadzenie działań edukacyjnych,
- udzielanie wsparcia rodzinom przez asystenta rodziny,
- organizowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych,

- organizowanie zajęć pozaszkolnych w świetlicach środowiskowych,
- stwarzanie warunków do powstawania rodzin wspierających.

5. Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dzieciom i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia,
- organizowanie różnorodnych zajęć i imprez okolicznościowych dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

6. Przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin

Kierunki działań:

- umożliwienie skorzystania z terapii rodzinom wymagających wsparcia,
- umożliwienie skorzystania z mediacji.

7. Przygotowanie rodzin biologicznych do powrotu dzieci funkcjonujących w zastępczych formach opieki

Kierunki działań:

- podejmowanie działań na rzecz przywracania więzi rodzinnych,
- umożliwienie rodzicom udziału w różnego rodzaju terapii.

3. Zadania gminy

Realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny:

1. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
2. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki naturalnej nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego.
3. Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka w ramach umowy przez rodziny wspierające.
5. Współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
8. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej przez rodziców biologicznych przez okres dłuższy niż 12 miesięcy.

4. Planowany budżet Programu wspierania rodziny

Tabela 4. Budżet Programu wspierania rodziny

Lp.	Szacunkowy koszt i struktura finansowania działań w ramach Programu, wg źródeł finansowania	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
1	Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	0,00	500,00	500,00
2	Wynagrodzenie dla specjalistów (psycholog, prawnik, pedagog)	6 000,00	6 000,00	6 000,00
3	Szkolenie asystentów rodziny	0,00	500,00	500,00
4	Wynagrodzenia asystentów rodziny	0,00	10 000,00	10 000,00
5	Prowadzenie świetlic dla dzieci w szkole	20 000,00	20 000,00	20 000,00
6	Pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówce wsparcia dziennego	10 000,00	10 000,00	10 000,00
7	Pokrywanie kosztów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	15 000,00	25 000,00	25 000,00
8	Zapewnienie wypoczynku dzieciom – pokrycie kosztów wyjazdu na kolonie, obozy	18 000,00	20 000,00	20 000,00
Ogółem		69 000,00	92 000,00	92 000,00

5. Ewaluacja

Program wspierania rodziny na lata 2014-2016 będzie podlegał kilkietapowej ocenie. Zostanie ona dokonana w czasie jego realizacji, jak również tuż po zakończeniu. Celem ewaluacji jest wskazanie sukcesów (mocnych stron) i pozytywnych zmian osiągniętych dzięki wprowadzeniu programu, jak również refleksja nad tymi jego aspektami, które w przyszłości będą wymagały większej uwagi i modyfikacji. Proces analizy jakości zaproponowanego programu będzie źródłem niezbędnych informacji i praktycznych wskazówek, które posłużą do udoskonalania działań w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną.

Ewaluacja określi:

- poziom skuteczności i użyteczności przyjętego programu w systemie wspierania rodziny,
- czy podjęty kierunek działań w ramach w/w programu był właściwy i w jakim stopniu przyczynił się do osiągnięcia założonych celów,
- stopień realizacji założonych celów szczegółowych na poszczególnych etapach programu,
- przydatność oraz jakość metod i strategii zastosowanych w realizacji poszczególnych celów programu,
- stopień zaangażowania i nakładów zainwestowanych przez poszczególnych realizatorów zadań i ich współpracowników,

Ponadto ewaluacja:

- będzie sprzyjać zwiększeniu skuteczności projektów, które są realizowane w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, a przez to przyczyni się do rozwoju samej instytucji,
- przyczyni się do promocji instytucji pomocy społecznej wśród lokalnej społeczności, zwiększając jej świadomość na temat możliwości i zakresu pomocy oferowanej przez GOPS.

Wskaźniki badane w procesie ewaluacji programu wspierania rodziny:

- liczba zatrudnionych asystentów rodziny,
- liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny, liczba dzieci w tych rodzinach,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodziny wspierające,
- liczba dzieci, które powróciły do środowiska z pieczy zastępczej,
- liczba placówek wsparcia dziennego,
- liczba dzieci, które miały zapewnioną opiekę w placówce wsparcia dziennego,
- liczba osób, które brały udział w grupach wsparcia, zajęciach szkoły dla rodziców,
- rodzaj i ilość prowadzonych projektów socjalnych, w ramach których realizowane były działania opisane w niniejszym programie.

